

**CREDITUL MOBILIAR [„AM
DECLARAT ÎN NUMĂRUL TRECUT...”]
2264 – de Mihai Eminescu**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

Am declarat în numărul trecut ca nu avem de gând a îngreua creațiunea Creditului Mobiliar.160 v Ceea ce voim numai este să lămurim natura acestui soi de întreprindere. Nimeni nu poate opri pe un bancher de a-și întrebuița banii oricum voiește, de-a fi mediator al negoțului, în înțelesul bun al cuvântului – sau de – a – și concentra capitaliile asupra speculei.

Desigur că și astăzi, alături cu bancherii escomptori și cu cei cambiști, cari se ocupă curat numai de afaceri comerciale și industriale, se află un număr de bănci de plasare și speculă, a căror clienți, avînd încredere absolută în bancherul lor, le lasă deplină libertate de-a face cu depozitele oric-ar voi: de a le împrumuta cu camete mari, de-a juca cu ele a livrer sau asupra diferenței cursurilor efectelor. Clientul trebuie să aibă o credință de fier pentru a confia hazardului averea lui, și a admite că bancherul, în loc de a-și rezerva afacerile || bune pentru sine și a le scrie pe cele slabe la contul clientului, va face viceversa, cele bune pentru client, cele rele pentru sine.

Dar în orice caz e o mare deosebire între un bancher privat, cu capital restrâns, care nu poate influența cursurile bursei și o puternică societate de acționari c-un capital de 40 milioane. Bancherul care-a câștigat în așa grad încrederea clienților încât [î]i pun la discreția lui absolută fondurile, să facă cu ele ce-o vrea, trebuie să se fi distins printr-o agerime de vedere și printr-o tărie de caracter care i-a atras o confiență absolută.

E oare tot astfel cu consiliul de administrație al unei societăți de acționari și cu directorul ei?

Consiliul poate, precum am zis în numărul trecut, în caz dacă cursul efectelor de portofoliu a societății ar fi scăzut în ziua când își încheie bilanțul, să producă prin marea pre || siune a societății asupra pieței efectelor, o urcare repede a tuturor efectelor din portofoliul ei propriu. Suite la o

înălțime mare, însă efemeră, de câteva săptămîni, bilanțul se 'ncheie calculându-se efectele pe cursul urcat, încât rezultă un prisos imaginar, factice, pe câteva zile. Se plătește o dividendă. Două zile însă, ori o săptămână după încheierea bilanțului efectele scad repede la cursul lor natural. De unde s-a plătit dividendă? Din capitalul primitiv al acțiilor. Astfel: la 'ncheierea bilanțului e escedent, a doua zi după încheiere deficit.

Cercetând însă portofoliul, care-a servit la confecționarea unui bilanț strălucit, putem da – nu zic vom da, căci lucrul e ipotetic – dar putem da de efecte cu totul putrede, de hârtii cari n-au nici o valoare intrinsecă, cari prin speculă numai s-au ridicat la o înălțime oarecare, | pentru a recădea repede în nimicnicia lor.

Cu toate acestea consiliul și directorul sunt acoperiți. Ei au primit, nu de la clienți cerți, dar de la clienți anonimi, un capital de 40 milioane la discreție. Având a îl specula, nu a face negoț cu el, l-au întrebuițat după regula speculei, au cumpărat hârtii depreciate cu speranța că se vor sui. Nu se mai suie? Treaba acționarului. El a riscat capitalul, l-a riscat după chiar natura unei haute hanque, pe care trebuia s-o cunoască. Acționarul a voit să câștige repede, acționarul a fost lacom, acționarul n-are decât să piardă.

Dar unde mai punem un alt inconvenient? Pe baza unui portofoliu – să admitem factice – societatea poate emite obligațiuni, se poate împrumuta cu bani. Va să zică după ce portofoliul, fundamentul întregii misiuni a acțiilor băncii, e putred și fără valoare intrinsecă, societatea mai poate rămânea și datoare.

Dar toate vicisitudinile astea nu-l lovesc nici pe membrul din consiliul de administrație, nici pe director. dacă aceștia au acții de-ale băncii de credit mobilier, le vînd când cursul, comandat la bursa de ei înșiși, e mai urcat și pun banii de o parte; dacă au alte efecte rele Creditul Mobilier le urca în

sus; or le vând bine și pun banii de o parte. Și când se vor fi dezbărat și de acțiunile băncii, și de acțiunile întreprinderilor patronate de bancă, încasând prime mari n-au decât să se retragă și să lase treaba baltă.

Suntem departe de-a bănuî onorabilitatea cuiva. Dar natura acestui soi de speculațiune e de-așa chip încât se răsfrânge asupra caracterului oamenilor. Bancherii de comerț din Londra nu primesc în conturile lor comiși cari au obiceiul a juca la bursă. Courcelle-Seneuil zice curat că bancherul cel mai onorabil lunecat de pe terenul solid al creditului comercial, pe clina speculei, se demoralizează repede. Bancherul de comerț are interes ca clienții lui să meargă bine, cel de speculațiune nu-l are deloc.

Puțin [î]i pasă dacă hârtia ce-o vinde are valoare intrinsecă sau nu. El s-o vînză scump.

Puțin [î]i pasă asemenea dacă cea pe care-o cumpără cu banii acționarului e întemeiată pe-o întreprindere solidă sau nu. Ieftenă să fie, ca s-o poată urca și câștiga diferența.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 ianuarie – 31 decembrie 1881

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XII

Mihai-Eminescu.Ro